

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY  
V BRNĚ

**PŘEHLED VÝZKUMŮ**  
**1993-1994**

ISSN 1211-7250



BRNO 1997

381 ch. n. 1992  
382

250,-

S 9395458

## **PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994**

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno  
Královopolská 147, 612 00 Brno  
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,  
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

## **JIHLAVA (okr. Jihlava)**

Ulice Křížová 4, parcela č. 168/1. SMO 1:5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-4, 187 mm od Z a 15 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 520.70 m n.m. Kostel, pohřebiště. Vrcholný středověk, novověk. Záchranný výzkum.

Výzkum, vyvolaný celkovou rekonstrukcí presbytáře kostela Povýšení svatého Kříže v dominikánském klášteře, proběhl ve dnech 7.-18.2.1994 (Zatloukal 1994). Podařilo se zjistit, že kostel je vystavěn na svahu, přičemž východní část dnes základového zdiva byla stavěna jako nadzemní. Dokládá to i nález základu oltářní menzy, který je postaven na kamenité výplni. Výškový rozdíl svahu je dorovnán ostrohrannými úlomky biotitické žuly, které zřejmě pocházejí jako odpad stavební huti, pracující někde v areálu kláštera na jeho stavbě. Pro náročnější kamenické prvky (ostění, kružby) je použit právě tento materiál. Četné nálezy lidských skeletů dokládají intenzivní pohřbívání příslušníků řádu, popř. donátorů pod podlahu kostela po celou dobu jeho existence, tj. do reforem Josefa II. Zpod základů kostela se podařilo získat keramický materiál z poloviny 13. století, který plně odpovídá příchodu dominikánů do nově vznikajícího hornického města a s tím spojené stavby kláštera.

*Richard Zatloukal, ÚAPP Brno*

### Literatura:

Zatloukal, R. 1994: Záchranný archeologický výzkum v presbytáři kostela Povýšení svatého Kříže v Jihlavě, Vlastivědný sborník Vysočiny IX, 205-213.

### Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Křížová Str. 4. Parcelle Nr. 168/1. Kirche, Gräberfeld. Hochmittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

## **JIHLAVA (okr. Jihlava)**

Ulice Divadelní 3, parc. č. 5909. SMO 1:5000, rok vydání 1989, 164mm od Z s.č., 34mm od J s.č., nadmořská výška 521.33m n.m. Sídliště-město. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Dne 17.5.1993 byl zdokumentován výkop kanalizace u Městského divadla, který prořal středověkou polozemnicí zaniklou požárem. V profilu se dochovala část J stěny do výšky 1m a JV roh se základovým trámem. Podlaha se zachovala v délce 3,95m, JZ roh zničen kamennou zdí.

*Antonín Štrof - Richard Zatloukal, ÚAPP Brno*

### Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Divadelní Strasse 3. Parcelle Nr. 5909. Siedlung - Stadt. Hochmittelalter. Rettungsgrabung.

## **JIHLAVA (okr. Jihlava)**

Ulice Divadelní, parcela č. 5909. SMO 1:5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7 - 4, 175-179 mm od Z a 34 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 520.20 m n.m. Sídliště - město. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Na jaře 1994 byl sledován výkop kanalizace ve vozovce, který navazoval na část, zdokumentovanou již v roce 1993 (Štrof a Zatloukal viz předcházející článek). Většina rýhy zachytila mohutné souvrství terénních úprav ulice od přelomu 15./16. století po současnost.

Na styku ulic Divadelní a Křížové se ve výkopu pod vrstvami dorovnávek objevila 110-140 cm mocná vrstva požárové destrukce, tvořené velkými kusy propálené mazanice a zuhelnatělého dřeva. Po vypreparování mohl být objekt interpretován jako severovýchodní roh domu smíšené hrázděné konstrukce, který zanikl na přelomu 13./14. století. Objekt byl patrný v trase výkopu v délce 6.60 m. Především mohutnost požárového souvrství a ve vlhku dobře zachované dřevěné konstrukční prvky umožňují konstatovat, že se nejednalo o jednodušší sídlištní objekt, např. zemnici. Situování domu mimo uliční čáru, utvářenou po roce 1270, vyhlášením městského stavebního řádu, napomáhá vročení jeho stavby do intervalu mezi 2. polovinou a koncem 13. století.

*Richard Zatloukal, ÚAPP Brno*

#### Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Divadelní Strasse. Parcelle Nr. 5909. Siedlung - Stadt. Hochmittelalter. Rettungsgrabung.

#### **JIHLAVA (okr. Jihlava)**

Ulice Palackého 46, parc.č. 3317. SMO 1:5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-4, 142 mm od Z a 26 mm od J sekční čáry, nadmožská výška cca 524.00 m n.m. Sídlíště - město. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Dostavba budovy Komerční banky v historické části města vyvolala výzkum, který proběhl na areálu 250m<sup>2</sup> ve dnech 5.-7.4., 22.6.-4.8.1994. Na severní straně zkoumanou plochu lemovala hlavní městská hradba v délce 15.m, která je zde vysoká 5.60 m a do doby přístavby banky představovala jedinečnou ukázkou středověkých opevňovacích prací, bez novodobých zásahů. Hradba je poměrně mělce (0.35m) zahlobena do podloží. Vykopáný materiál převrstvil starší kulturní horizonty z poloviny 13. století. Do výšky 0.80 m od úrovně základu (520.26 m n.m.) je zesílena o předzáklad, vystupující o 0.20 m do šířky. Předzáklad je stavěn přímo do výkopu, kameny jsou neuspořádané, nelicují. Nadzemní zdivo je pravidelně řádkované, jednotlivé "šáry" mají šířku cca 0.80 m. Pro stavbu je použit lomový kámen o různém stupni zvětrání. Převažují migmatitizované ruly, místy silně křemité, biotitické. Kámen byl těžěn z některého lomu při západním okraji Jihlavy. Hradba porušovala starší objekt zahlobený do podloží. Zlomky keramiky z výplně jej umožňují datovat do 2.pol. 13. století, čímž by se posunul i časový údaj o výstavbě kamenné městské hradby nejdříve do tohoto období, pravděpodobněji však do poslední třetiny 13. století.

Koncem 14. století byla ve vzdálenosti 5.50 m od hradby vyhloubena rýha pro kamenný kanál. Boční stěny jsou stavěny ze zvětralé žuly (povrchový sběr) a migmatitů, na překlady je pro lepší plošnou odlučnost použita biotitická rula. Základ je v hloubce 519.71 m n.m., původní vnitřní světlost 0.50 x 0.40m, do současnosti zůstal kanálek průchodný. Z usazenin byl získán materiál ze 14.-15. století.

Ve vzdálenosti 3,5-4 m probíhá V-Z směrem paralelně s hradbou torzo kamenné zdi. Základ je zapuštěn do podloží v úrovni 520.47 m n.m., tedy je o 0.20 m výše než základ hradby. Nejen tato skutečnost, ale i nález stříbrného denáru Přemysla Otakara II. (1253-1278) ve vrstvě, stratigraficky jen o málo mladší než zeď, umožňuje stavbu datovat do poslední čtvrtiny 13. století. Datem vzniku se řadí k nejstarším kamenným stavbám v Jihlavě, neměla však dlouhého trvání, neboť nejpозději v 2.polovině 14. století zaniká požárem, jak o tom svědčí intenzivní opálení na jižní straně zdi, poté byla šířka zdi redukována v nadzemní části na polovinu a zbytek využíván snad jako hranice parcely. Zeď je